

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן עניינים

- א. איבעיא להו הודחו מאליהן מהו ... או דילמא אפילו הודחו מאליהן
2.....
- ב. איש ואשה אתה מוציא לשעריך ואי אתה מוציא כל העיר כולה לשעריך
3.....
- ג. אלא מרבין להן בתי דינין ומעיינין בדיניהן ומסקינן להו לבית דין הגדול וגמרי להו
לדיניהו וקטלי להו.....
4.....
- ד. החמרת והגמלת העוברת ממקום למקום לנו בתוכה והודחו עמה אם נשתהו שם שלשים
יום הן בסייף וממונן אבד פחות מיכן הן בסקילה וממונן פלט.....
5.....
- ה. כמה יהיה בעיר ויהיה כאנשי העיר שנים עשר חדש
5.....
- ו. המודר הנאה מבני העיר אם יש אדם שנשתהא שם שנים עשר חדש אסור ליהנות ממנו
פחות מיכן מותר ליהנות ממנו ביושבי העיר אם נשתהא שלשים יום אסור ליהנות ממנו
6.....
- ז. ובנקבצים לתוכה ... דעיר אחרת דמפקדי בתוכה ... דקביל עליה אחריות
7.....
- ח. בהמה חציה של עיר הנדחת וחציה של עיר אחרת אסורה עיסה חציה של עיר הנדחת
וחציה של עיר אחרת מותרת.....
8.....
- ט. בהמת עיר הנדחת מהו דתיתהני בה שחיטה לטהרה מידי נבילה ... תיקון
9.....
- י. שיער נשים צדקניות ... יצא זה שמחוסר תלישה וקביצה ושריפה
9.....
- יא. בפואה נכרית ... דתלי בסיבטא כנכסי צדיקים שבתוכה דמי ... לבושה דמי תיקון
10.....
- יב. היו בה (קדשי) קדשים קדשי מזבח ימותו קדשי בדק הבית יפדו ותרומות ירקבו ומעשר
שני וכתבי הקדש יגנוזו ... תרומה ביד ישראל תנתן לכהן שבעיר אחרת.....
12.....
- יג. בהמת בכור ומעשר ... בתמימין שלל שמים הוא ... בבעלי מומין שללה נינהו ... תרומה
ביד כהן אבל תרומה ביד ישראל תנתן לכהן שבעיר אחרת.....
13.....
- יד. עיסה של מעשר שני ... החלה ... מחייבין ... במעשר שני בירושלים ... אבל בגבולין
דברי הכל פטור.....
13.....

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

טו.....מעשר שני ממון גבוה	15
טז.....עשרה דברים נאמרו בירושלים וזו אחת מהן אינה נעשית עיר הנדחת	16
יז.....למעשר שני שנמא שפודין אותו אפילו בירושלים	16

דף קיב.

א. איבעיא להו הודחו מאליהן מהו ... או דילמא אפילו הודחו מאליהן

כבר התבאר לעיל דף קיא: שער¹ שהדיחה נשים או קטנים או שהדיחה יחיד או שהודחה מיעוטה או שהודחו מאליהן² או שהיו מדיחה מחוצה לה אין דנין בה דין עיר הנדחת אלא הרי הן כיהידים שעברו עבודת כוכבים וסוקלין כל מי שעבר וממונן ליורשיהן כשאר הרוגי בית דין.

עיר הנדחת³ שלא נתקימו בה ובמדיחה כל התנאים האלו היאך עושים להם, מתריין ומעדיין בכל אחד ואחד מהן שעבר עבודת כוכבים וסוקלין אותם כיהידים שעברו וממונם ליורשיהם.

¹ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ד הלכה ב

² בכסף משנה הקשה שהרי דין זה אבעיא בגמ' הוא וכתב פסק רבינו כוותה משום דמעמא דמסתבר הוא. ובלח"מ הוסיף להקשות ויש לתמוה על רבינו כיון דבעיין לא איפשיטא למה פסק דאינה נעשית עיר הנדחת הא אף על גב שהיא קולא לענין הממון שהוא ליורשיהן היא חומרא לענין המיתה שהיא בסקילה החמורה. וי"ל דמשום דהפשטן רצה לפשוט דאינה נעשית עיר הנדחת אף על גב דדחה הדוחה מ"מ משמע ליה כדברי הפשטן כיון שאין סברא לפסוק בחד צד יותר מהאחר. ובמל"מ כתב איהו תפס כפשטא דתלמודא מהא דהדיחה נשים וסבר דדחיה בעלמא היא לומר הנך בטר נפשייהו גרירי. (א"ה א"נ משום דבפ' ארבע מיתות (דף ס"א) ומשני אביי כאן בניסת מפי עצמו דמימליך כאן בניסת מפי אחרים דגריר בתרייהו אלמא דניסת מפי עצמו אינו אדוק כ"כ והוא הדין להודחו מאליהן דלית לן למימר הואיל מעצמם נדחים אדוקים הם ביותר כנ"ל ועיין בכנה"ג א"ח שהגיה דברי מרן) ובלאו הכי כיון דלא אפשיטא בעיין ודאי דאזלינן בה לקולא ואינה נעשית עיר הנדחת אף על פי שנסקלין ממנום פלט ונשיהם וטפם אין נהרגין מה שאין כן אם דנין אותה כעיר הנדחת ודו"ק, ועיין עוד באחרונים שם שהאריכו בזה.

³ רמב"ם שם הלכה ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ב. איש ואשה אתה מוציא לשעריך ואי אתה מוציא כל העיר כולה לשעריך

כבר התבאר לעיל דף טו: וטז: ששבט שהודה רובו⁴ וכל שכן כולו⁵, למרות שאין בהם דין עיר הנדחת ודנים אותם כיחידים שעבדו ע"ז, מ"מ אין⁶ דנין את השבט שהודה רובו או כולו, אלא בבית דין הגדול הגדול שבירושלים⁷ שהם עיקר תורה שבעל פה והם עמודי ההוראה ומהם חק ומשפט יוצא לכל ישראל. וכן אין דנין עיר הנדחת⁸ אלא בבית דין של אחד ושבעים שנאמר (דברים יז פסוק ה) והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההוא אשר עשו את הדבר הרע הזה אל שעריך, יחידים נהרגים בבית דין של כל שער ושער⁹, ואין המרובים¹⁰ נהרגין אלא בבית דין הגדול

⁴ כ"כ רש"י דף ב. ד"ה ואין דנין, ואף על גב דהרמב"ם (בפרק ה' מהל' סנהדרין) והביאו הרמ"ז כתב לא את השבט שהודה כולו, כבר [כתב] הפרי חדש ז"ל במים חיים שלו והביאו הבית דוד דלאו דוקא דה"ה רובו, דבכל דבר קי"ל רובו ככולו ונימוקו עמו, וכ"כ במהרש"א דף ב. על פירש"י שם והא דקאמר המקשה אבל כולו לא היינו רובו דרובו ככולו בכ"מ וה"ק רבי יונתן בהדיא עד רובו משמע דמרובו ואילך דינו ככולו וכן פסק בהדיא הרמב"ם פ"ד מהלכות עבודת כוכבים כרבי יונתן ורובו ככולו ועיין שושנים לדוד משנה ה שהביא שיש שסוברים (עיין מהרש"ל בחכמת שלמה דף ב. ד"ה ואין דנין) שרובו יש בו דין עיר הנדחת אך דחה שיטתו ומוכח הדין מלשון הרמב"ם להלן דרובו ככולו. ועיין ערוך לנר שם שאכן ברמב"ם דייק שרובו ככולו אך בשיטת רש"י יצא לחדש דס"ל דעד ועד בכלל שעל מה דקאמר ר' יאשיה מעשרה ועד מאה פירש"י וטפי ממאה נפקי מתורת עיר והוי להו צבור עכ"ל ומדכתב וטפי ממאה משמע הא מאה דינו כפחות ממאה וא"כ לר' יאשיה דקאמר ועד מאה עד ועד בכלל ולפ"ז גם מה דקאמר ר' יונתן ועד רובו של שבט הוי עד ועד בכלל, ולכן מה שכתב רש"י רובו של שבט הוא כר' יונתן דהלכה כמותו כמו שפסק גם הרמב"ם ומה שכתב רובו של שבט הוא בדיוק, ולאפוקי יותר מרובו דנדונין כיחידים.

⁵ וס' תורת רמ"ז מזוהה העיר שלכן הדגיש רש"י דאיירי רק ברובו של שבט דהרי גמירי דלא כלא שבטא [כ"ב קט"ו רע"ב] ואין אפשרות מציאות שיוודה שבט כולו וישמדו ח"ו כולם ע"פ ב"ד עם הנשים והטף בלי שריד וע"כ דמיירי רק ברובו של שבט.

⁶ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק ה הלכה א

⁷ וכאוקימתא דרבינא דאמר דאע"ג דקטלינן ליה ביחיד כדלהלן כדינא דרבים דיינינן ליה. לח"מ שם

⁸ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ד הלכה ג

⁹ אל שעריך היינו ב"ד של שלשה ועשרים ואין אתה מוציא רבים אל שעריך. רבינו יהונתן מלוניל..

¹⁰ כן הוא לשון הרמב"ם שם על דין העיר ולכאורה כולל גם בשבט שהודה, וכעין זה בפ"י המשניות שם לפי שאמר יתעלה והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההיא וכו' היחידים בלבד כגון איש ואשה הוא שנהרגין בשעריך בבית דין של עשרים ושלשה, אבל כל השבט לא, אלא בבית דין הגדול אולם עיין בר"ב בפירושו למשנה ה שפירש את השבט. רובו של שבט שעבדו עבודה זרה במזיד, אין דנין אלא בב"ד של שבעים ואחד. דכתיב (דברים י"ז) והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההיא אל שעריך, איש ואשה אתה מוציא אל שעריך, ואי אתה מוציא את השבט אל שעריך, אלא בבית דין הגדול. ואח"כ כתב "אין עושין עיר הנדחת כו'. דכתיב (דברים י"ז) והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההיא, איש ואשה אתה מוציא אל שעריך,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ג. אלא מרבין להן בתי דינין ומעיינין בדיניהן ומסקינן להו לביית דין הגדול וגמרי להו לדיניהו וקטלי להו

היאך דין עיר הנדחת¹¹, בזמן שתהיה ראויה להעשות עיר הנדחת, בית דין הגדול שולחין ודורשין וחוקרין עד שידעו בראיה ברורה שהודחה כל העיר או רובה וחזרו לעבודת כוכבים אחר כך שולחים להם שני תלמידי חכמים להזהירם ולהחזירם¹², אם חזרו ועשו תשובה מוטב, ואם יעמדו באולתן בית דין מצוין לכל ישראל לעלות עליהן לצבא והן צרינן עליהם ועורכין עמהן מלחמה עד שתבקע העיר ויש חולקים¹³ שאין תשובתם מועילה שלא ידונו בעיר הנדחת, אחרי שכבר הותרו ועשו מעשה¹⁴.

לביית דין שבעירך, ואי אתה מוציא את כל העיר אל שעריך, אלא לשער המיוחד, משמע שהם שני לימודים ועיין תויו"ט שם שכתב "ואפי"ה איצטריך לעיל למעוטי שבט. כגון אם יש בעיר אחת משני שבטים". ועיין יד דוד דף ב. ד"ה אינדנין שכתב "ודבריו תמוהים אחר המחילה, דבשלמא בעיר כיון שדינן בסייף שפיר אמרינן דבעי ע"א, אבל ברוב השבט או כולו דדינן בסקילה כיחידים, וודאי לא הוה שמעינן מעיר הנדחת בעלמא דבעי ע"א, אלא הוה אמינא דסגי בכ"ג כשאר הנדונין בסקילה, להכי איצטריך למפרט במתניתין, ולהכי נמי איצטריך קרא להכי".

¹¹ רמב"ם שם הלכה ו

¹² אינה התראה גמורה מאחר שאינה לכל אחד בפרט. ומ"מ צ"ע מנין לרבינו ששולחים להם שני ת"ח להזהירם. ואפשר שלמד כן רבינו מדאמרינן בפרק היו בודקין עדים זוממין לא דמו לעיר הנדחת ויחיד העובד עבודת כוכבים שכן אלו צריכין התראה ועדים זוממין אין צריכין התראה שאעפ"י שאינה התראה גמורה כמו שכתבתי מ"מ שם התראה איכא:

¹³ השנת הראב"ד שם

¹⁴ אולם עיין מרכבת המשנה (אלפנדרי) שם שאף הרמב"ם מודה לזה שהרי לא כתב אלא שת"ח מזהירים אותם ע"י אותה אזהרה [אם] ישובו מלעשות עוד מוטב שהרי פשוט מכח ההתראה, אבל אם יעבור אחר ההתראה מהיכא משמע ליה מדברי רבינו ז"ל שיועיל תשובה עד כאן מצאתי כתוב להרב מהר"י הכהן ז"ל. ונראה שגירסת רבינו ז"ל היתה שולחין להם ב' תלמידי חכמים להזהיר ואח"כ הוזרין ושולחין שני ת"ח אם חזרו ועשו תשובה מוטב וגירסא זו היתה להראב"ד ז"ל ומשו"ה השיג עליו שלא מצא תשובה מועלת אחר ההתראה ומעשה ועל זה כתב הרב בעל לח"מ ז"ל שכפי גירסתו שלא יש כי אם התראה אחת אין מקום להשנת הראב"ד ז"ל וכן מתבאר מדברי הרב בעל מגדל עוז ז"ל שכשהעתיק לשון רבינו ז"ל כתב עד שולחין להם ב' ת"ח וחוזרין ושולחין שם ב' ת"ח להזהיר אותם ולהחזירם עד כאן. הרי נראה שיש כאן ב' התראות כפי גירסא זו וזו היא הגירסא שהיתה להראב"ד ז"ל וכבר כתב הרב בעל מ"ע ז"ל נמי שט"ס נפל בדברי רבינו ז"ל וכבר בדק בכל ספרי רבינו ז"ל ואין כתוב בו אח"כ חוזרין ואין ספק שגירסא זו היתה להראב"ד ז"ל. אך על מרן ז"ל קשה שלא הורגש מזה והיה לו לומר שגירסא אחרת היה לו להראב"ד ז"ל ואפילו לפי גירסתו אין כאן קושיא דאינה התראה גם דברי הרב בעל מ"ע ז"ל שכתב ואפילו הכי תמהני למה לא תועיל אחר כל דבר שבעולם והוא כתיב שובו בנים שובבים עד כאן, דברים אלו הם תמוהים וצ"ע ועיין בס' פרי הארץ דף פ"ו ע"ב. שם. כתב הרמ"ה שיש לתמוה על זה וכו'. ג"ב כנסת יחזקאל סי' ק"ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

כשתבקע העיר מיד מרבין להם בתי דינין¹⁵ ודנים אותם, כדי שתתקבל עדות כלם ביום אחד¹⁶ כל מי שבאו עליו שני עדים שעבד כוכבים אחר שהתרו אותו מפרישין אותו, נמצאו כל העובדים מיעוטה סוקלין אותן ושאר העיר ניצול, נמצאו רובה מעלין אותן לבית דין הגדול וגומרין שם דינם והורגין כל אלו שעבדו בסייף, ומכין את כל נפש אדם אשר בה לפי חרב טף ונשים אם הודחה כולה

ד. החמרת והגמלת העוברת ממקום למקום לנו בתוכה והודחו עמה אם נשתהו שם שלשים יום הן בסייף וממונן אבד פחות מיכן הן בסקילה וממונן פלג

כבר התבאר לעיל דף קיא: ובמסכת ב"ב דף ה: ששיירא העוברת¹⁷ ממקום למקום אם עברה בעיר הנדחת והודחה עמה, אם שהתה שם שלשים יום, נהרגין בסייף וממונם אבד¹⁸, ואם לאו הן בסקילה, וממונם ליורשיהן.

ואם נשתהו¹⁹ בעיר ל' יום הרי אלו מצילין אותה אם רוב אנשי העיר הודחו והשיירא משלימים המיעוט ועושין אותם רוב, מצילין עליהם שאין ממונם אבד אלא נידונין כיחידים.

ה. כמה יהיה בעיר ויהיה כאנשי העיר שנים עשר חדש

¹⁵ קסבר רבינו ביון דשקיל וטרי בנמרא ומסיק לה אליבא דריש לקיש ש"מ הלכתא כוותיה ומסתבר טעמיה. כס"מ שם.

¹⁶ שאין לומר שדנין וחובשין שא"כ אתה מענה דינם של אלו כס"מ שם.

¹⁷ רמב"ם שם הלכה ט

¹⁸ לפירש"י דתלת חלוקות יש בדבר הא' דמצטרפין להציל ממונם והב' לעשותם רוב ונידונין בעיר הנדחת להרוג אותם בסייף וממונם אבד והג' דהם עצמם נידונים בסייף אם נשתהו שם ל' יום אף על פי שכבר היה שם רוב אעפ"כ אינן נידונין כיחידים דבסקילה וממונם פלג.

¹⁹ ברמב"ם לא הוזכר דין זה ותמה עליו בכס"מ אמאי לא הזכירו ועיין בארות המים שכתב ולענ"ד נראה דמאחר דכתב רבינו דאם שהו שם ל' יום מצטרפים עמהם להיות נידונים בסייף כאנשי העיר ממילא נשמע דמצטרפים ג"כ אם לא הודחו עם שאר הצדיקים להיות רובא ומצילין את ממונם. ואולי זה גם כונת הלח"מ שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כבר התבאר במסכת ב"ב דף ז: שכל הדר בעיר²⁰ סתם י"ב חדש ואף על גב שאין לו בית דירה, או שקנה בה בית דירה אפילו לא דר בה עדיין י"ב חדש, או אפילו לא קנה בית דירה וידענו שדעתו לקבוע בעיר זו, הוי מיד כאנשי העיר ונותן עם בני העיר בכל הדברים הצריכין לעיר.

יש אומרים כל ששכר בית דירה אם שכרה לי"ב חדש הרי הוא כאנשי העיר מיד²¹. ולכולי עלמא אם נפל לו בית בירושה או במתנה לא יחשב מפני זה כאנשי העיר²², ואם יש מנהג הולכין אחריו.

מה שנחשב כאנשי העיר אם דר שם י"ב חדש היינו שנתעכב שם שלא מחמת אונס, אבל אם נתעכב שם מחמת אונס כגון שחלה או כדומה לזה²³ לא. אולם אם הרויח שם צריך לתת מס לפי ענין ההרווחה

מי ששהה בעיר שנים רבות ולא תבעו ממנו מס, לא הוי מחילה ולכשיתבעו ממנו צריך לתת למפרע²⁴, כל מס שהושם על העיר אין אדם יכול לפטור עצמו ממנו בצאתו מן העיר אחר שהושם המס, שכבר היה הוא גם כן בנתינת עיני השר כשהטיל המס.

ו. המודר הנאה מבני העיר אם יש אדם שנשתהא שם שנים עשר חדש אסור ליהנות ממנו פחות מיכן מותר ליהנות ממנו ביושבי העיר אם נשתהא שלשים יום אסור ליהנות ממנו פחות מיכן מותר ליהנות ממנו

²⁰ שו"ע ונו"כ שם ב

²¹ וכתב הר"ן בתשובה סי' י"א, מי שנשא אשה במקום אחד אינו הוכחה שרוצה לדור שם, ואינו כבני העיר לכופו לדון שם לפני ב"ד שבעיר עד שיעשה הוכחה שירצה לדור שם. סמ"ע שם ז ש"ך ג

²² דכיון דלא טרח בה ליכא גילוי דעת. סמ"ע שם ח

²³ כתב מהר"ם מריזבורק בליקוטיו [בסוף שו"ת מהרי"ו ד"ה ודין מי שבא] וז"ל, ומענת האונס העיבור לאשה אינו אונס, דלפעמים נשים שהם בחודש ז' או ח' רוכבות והולכות בדרך, ואם אמר שהקהל הרשוהו לדור שם עד שתלד אשתו, א"צ לישבע ע"ז אך יתנו חרם כו'. וכתב עוד [ד"ה דין הקהל], אם הקהל טוענים על אחד שדר אצלן או שנשא ונתן אצלן, שהן צריכין לישבע ע"ז או להביא ראיה, ואם אינן מביאין ראיה ואינן רוצים לישבע, ישבע הנתבע. סמ"ע שם י ש"ך ד

²⁴ דמה ששתקו עד עכשיו לא משום מחילה שתקו אלא קדירא דבי שותפי הוא וכל אחד סמך על חבירו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

עוד התבאר שם דף ת. שמי נדר מיושבי העיר²⁵, אסור במי שישב שם ל' יום²⁶. מבני העיר, אינו אסור אלא במי שישב שם י"ב חדש.

ואם אמר ממי שדר שם, אפילו דירת ארעי מקרי דירה, ואסור אפילו בדר שם יום אחד או שנים, שאין דירה אלא לשון גירות, שלשון דר הוא תרגום של גר. מיהו סתם לשון בני אדם הוא שאינו נקרא דירה אלא בדר שם עם בני ביתו דרך קבע אף על פי שהוא פחות משלשים יום.

אך אם ידוע שדרך לשון אותו המקום בלשון אחר, הולכין אחר לשון המקום וכוונת הנדר²⁷.

ז. וּבְנִקְבָצִים לְתוֹכָהּ ... דְעִיר אַחֲרַת דְּמִפְקְדֵי בְּתוֹכָהּ ...

דְּקָבִיל עֲלֶיהָ אַחֲרֵי

עוד התבאר לעיל דף קיא: שנכסי אנשי מדינה²⁸ אחרת שהיו מופקדין בתוכה²⁹ אע"פ שקבלו עליהן אחריות אינם אסורים אלא יחזרו לבעליהן שנאמר שְׁלָלָהּ וְלֹא שָׁלַל חֲבִירָתָהּ

²⁵ שו"ע ונו"כ יו"ד ריו לב

²⁶ ונראה דאדם שדעתו לישב שם ולהשתקע אסור ליהנות ממנו מיד, דאז הוי בכלל יושבי העיר מיד, כמו שכתוב בסימן רנ"ו (סעיף ה) גבי צדקה, והוא הדין לענין נדרים, וכהאי גוונא בסימן זה סעיף ל"ד, דאולינן בתר בסוף שעתידין להיות יושבי יבשה. יד אברהם שם

²⁷ כתוב בתשובת מבי"ט ח"א סי' ס"א דל"ב ע"ב ובמקומות אלו בזמנינו זה נראה שאינו נקרא דירה בלשון בני אדם במקום אחד פחות מ' חדשים. ש"ך שם לו

²⁸ שם הלכה י

²⁹ ונראה דמשכונות מאחרים שממושכנים אצלם דינם כפקדונות של אחרים דלא הוי שללה אע"פ דבעל חוב קונה משכון, אף דבחמין עוברים בכל יראה, דהתם גם בפקדון באחריות עוברים דכתיב לא ימצא, אבל הכא דפקדון אינה שללה הוא הדין משכון לא הוי שללה, (מנחת חינוך שם אות כח)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

נכסי הרשעים שהודחו שהיו מופקדין במדינה אחרת אם נקבצו עמה נשרפין בכללה ואם לאו³⁰ אין מאבדים אותם אלא ינתנו ליורשיהם. וי"א³¹ שכל הנכסים אפילו הרחוקים שאפשר לקבצם באותו היום עצמו שמקבצין שלל העיר לרחובה כדי לשורפה הרי הם כמקובצים בתוכה ואסורים בהנאה ונשרפים ואם אי אפשר לקבצם באותו היום מותרים

ודוקא³² נכסים שכבר היו בתוך העיר אלא שמעכשיו היו מופקדים ביד אחרים אסורים בהנאה ונשרפים, אבל אם לא היו מעולם בתוכה כגון שנפלו להם בירושה אינו בכלל שללה ואין הממון אבד ומותר בהנאה.

ח. בהמה חציה של עיר הנדחת וחציה של עיר אחרת אסורה

עיסה חציה של עיר הנדחת וחציה של עיר אחרת מותרת

כל נפש היה³³ שבעיר הנדחת אסורה ובהמה שחציה של עיר הנדחת וחציה של עיר אחרת שהיתה בתוכה הרי זו אסורה³⁴.

ועיסה שחציה של עיר הנדחת וחציה של עיר אחרת כן מותרת לפי שאפשר לחלקה³⁵.

³⁰ בגמ' שם אמר רב חסדא ובנקבצין לתוכה ועיין בכסף משנה שפירש שהרמב"ם פירש הא דרב חסדא, דאם נקבצו לתוכה עם שלל העיר אסורים ונשרפין, אבל אם לא נקבצו לתוכה ושרפו שלל העיר והם נשארין חוץ לעיר מותרים וינתנו ליורשיהם. וכתב דקודם שנשרף שלל העיר אסורים בהנאה אע"ג דלא נקבצו לתוכה, אבל אחר שנשרף שלל העיר חזרו אלו וניתרו כיון דלא נשרפו עם שלל העיר. ועיין בלחם משנה שפירש דאם נקבצו אחר הדחה אע"פ שלא היו בעיר בשעת הדחה וכו'.

³¹ בגמ' שם פירש"י נכסי רשעים הקרובין לעיר שיכולים לקבצם לתוך העיר באותו יום עצמו שכונסין שלל העיר לרחוב לשורפן הן אבודים עמה, אבל רחוקים דאין מגיעין לעיר אינן אבודים,

³² רש"י שם ד"ה אמר רב חסדא

³³ שם הלכה יא

³⁴ מבואר בגמרא כאן דכמאן דלא פליגא דמ"א כיון דאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה ועיין משנת חכמים ס"ו כ' (צפנת פענח סקמ"ז) שהעיר שנוכל לומר הטעם דינקי מהדדי, כמו שמבואר בביצה ל"ז ע"ב גבי שנים שלקחו חבית ובהמה בשותפות וכו' ובהמה אסורה וכו' וש"אני בהמה דינקי תחומין מהדדי ונ"מ דאשר שמה שאסורה אינו אלא באכילה שכיון שיש בה חלק עיר הנדחת הוי כשחט בה רק סימן אחד שהרי היא נבלה אבל לענין איסור הנאה כיון שיכול לחלקה גם מתיים כדי להנות בה הרי היא כעיסה אבל אם ינקי מהדדי א"כ אסורה ועי"ש שכתב שגם אם נאמר דינקי אמנם עכ"פ כיון שתליא בגמר דין אפשר שלא נאסר כלל חלק אנשי העיר האחרת

³⁵ ועיין בספר שאגת אריה ס"ו פ"ט שהקשה למה בעיסה מותר החצי של אחר, הא קיימא לן בדאורייתא אין ברירה, ודילמא יש בידו חלק של עיר הנדחת. ועיין במשנת חכמים שם (יבין שמועה סק"א) שתירץ שמכיון

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ט. בהמת עיר הנדחת מהו דתיתהני בה שחיטה לטהרה מידי

נבילה ... תיקו

בהמה של³⁶ עיר הנדחת שנשחטה אסורה בהנאה³⁷ כשור הנסקל שנשחט³⁸.

י. שיער נשים צדקניות ... יצא זה שמחוסר תלישה וקביצה

ושריפה

שער הראש³⁹ בין של אנשים בין של נשים שבה מותר בהנאה, מדין עיר הנדחת ואסור בהנאה מצד איסור הנאה מהמת⁴⁰.

פירות המחוברין⁴¹ שבתוכה מותרין, שנאמר (דברים פרק יג פסוק יז) שְׁלֵלָה תִּקְבֹּץ וְגו' וְשָׂרְפָתָהּ וְגו' מי שאינו מחוסר אלא קבוץ ושריפה יצאו פירות המחוברין שהן מחוסרין תלישה, וקבוץ, ושריפה, ואין צריך לומר האילנות עצמן שהן מותרים והרי הן של יורשיהם.

שאינ העיסה נאסרת אלא משעת גמר דין ובב"ד תליא מילתא א"כ אין נאסר כלל חלק העיר האחרת כיון שאפשר לחקק והלק זה לא חל עליו איסור מעולם ועיין במקור חיים סי' תמ"ח סק"א שפלפלו בזה שם הלכה יב

³⁷ בגמרא מבעיא כאן, בהמת עיר הנדחת מהו דתיתהני בה שחיטה לטהרה מידי נבלה, לפי חרב אמר רחמנא, לא שנא שחטה משחט לא שנא קטלה מקטל, או דילמא כיון דשחטה מהני לה שחיטה מאי, תיקו. ועיין ברש"י שם ד"ה לא שנא, דודאי אסורה בהנאה, רק דהאבעיא אם נטהרה מידי נבלה. דלפי חרב וכו', דהיינו שחיטה ג"כ היא חרב, והויא לה כאילו קטלה, או מ"מ מהני לה שחיטה. והרמב"ם השמיט אבעיא זו, ולא הביא האבעיא לא כאן ולא בהלכות אבות הטומאה, ותימה גדול למה השמיט. והמרשים בעל עין משפט הרשים אבעיא זו ברמב"ם כאן בה"ב, ובאמת אינו מוזכר כלל, ועיין מנחת חינוך שם אות לב שיישב דעת הרמב"ם בזה דכיון דקיי"ל דכל דבר של עיר הנדחת, כתותי מיכתת שיעוריה ולא דוקא לענין מצוה אלא אפילו לענין שאר דברים א"כ אינו יכול לטמאות בנבילה כיון דחשיב כאין בו שיעור כזית ונבילה מטמאה רק בכזית ורב הסדא דאבעיא ליה סובר דדוקא גבי מצוה כתותי מיכתת שיעוריה ועי"ש שיישב עוד בדרך אחרת

³⁸ עיין דבר אברהם שם שהרמב"ם כתב זה להורות לנו שאינה נאסרת אלא מגמר דין ולא קודם לכן רמב"ם שם

⁴⁰ מדין עיר הנדחת אבל מצד שיער המת (אחרי שיעשו דינם בסיף) לדעת הטור וש"ע י"ד סי' שמט סעי' ב אסור בהנאה ולדעת הרמב"ם פ"ד הכ"א מאבל מותר בהנאה

⁴¹ שם הלכה יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

אילן שנתלש⁴² ואח"כ נטעו ולא השריש וכן כל שנעוץ ואינו מחובר לקרקע אסור בהנאה⁴³.

עפר⁴⁴ של עיר הנדחת מותר בהנאה⁴⁵.

אע"פ שכל איסורי הנאה הנשרפים אפרן מותר אפר עיר הנדחת שנשרפה אסור דכתיב וְלֹא יִדְבַק בְּיָדָךְ מֵאֵמֶה⁴⁶ וגו'.

יא. בפיאה נכרית ... דתלי בסיבטא ננכסי צדיקים שבתוכה דמי ... לבושה דמי תיקו

⁴² מנחת חינוך מצוה תסד אות כה

⁴³ ואעפ"י שבגמרא כאן נקיט הלשון מחוסר תלישה, לאו דוקא, כיון דנקיט המחברים ממילא משתמע דוקא מחוברים ולא בנעוצים, היינו תלוש ולבסוף חברו ועיי' בתוס' סנהדרין מ"ו ע"ב ד"ה תלישה, דכתבו דבחולין אמרינן דעפר עיר הנדחת שרי דמחוסר תלישה, היינו דעפר חשוב טפי מחובר מעי' הנעוץ וכו'

⁴⁴ עיי' דבר אברהם שם אות יב שכתב "בעה"נ איכא שני דיני שריפה, א) שריפת שללה שע"ז נאמר תקבוץ ואח"כ ושרפת ובוה בעינן שיהא ראוי לקביצה מיד ולא מחוסר תלישה וכל המחובר לקרקע אינו בכלל זה, ב) שריפת גוף העיר שע"ז לא נאמרה קביצה כלל אלא שורפה במקומה כמו שהיא כדכתיב ושרפת את העיר ובוה כל המחובר בכלל, כמבואר ברמב"ם (פ"ד מע"ז ה"ו) ושרפין את כל שללה עם המדינה באש. הנה לכאורה נראה דבכלל העיר נכנס גם הקרקע שתחתיה ולא רק הבתים, כדאשכחן במודר הנאה שהנודר מן העיר אסור ליהנות גם מקרקעה כדתנן בנדרים (דף נ"ז ע"ב) הנודר מן העיר אסור ליכנס לעיבורה, וא"כ גם עפר עפריה יאסר מה"ט, דנהי דאינו בדין שריפת שללה דיש בו דין קביצה מ"מ מדין שריפת העיר יהא אסור דלזה אין צורך בתלישה וקביצה. ועיי"ש שדחה שבאמת אין הקרקע בכלל העיר ונדרים שאני שהולכין בהן בתר לשון בני אדם ובלשון בני"א גם קרקעה בכלל העיקר

⁴⁵ חולין פט ע"א תוס' סנהדרין מו ע"ב ד"ה תלישה

⁴⁶ חולין שם תמורה לג ע"ב תוס' ד"ה הנשרפין בספר יד דוד להגאון הגר"פ (ח"ב פ"א ה"א) הביא מדברי הרשב"א קידושין (דף נ"ז ע"ב) דס"ל דאפר עיר הנדחת מותר ועיי' בספר דבר אברהם ח"ב סי' יב אות ח שתמה על דבריו והוכיח מאפר אשירה שאסור משום לא ידבק בידך כמו שכתבו תוס' שם ופסוק זה הלא נאמר בעיר הנדחת וא"כ ודאי שגם אפר עיר הנדחת אסור וככל ע"ז וכתב שם "איברא דאיכא למידחק ולומר דהרשב"א פליג על התוס' תמורה וס"ל דמקרא דולא ידבק ליכא למילף איסור אפר, משום דעיקר החידוש שבקרא הוא דכתיב ביה מאומה דהיינו שכל הנאה כל דהו אסורה מן החרם, ולפיכך ליכא למילף מינה אלא דכל שעדיין שם חרם עליו והוא עומד באיסורו מצד עצמו אסור ליהנות ממנו אפילו הנאה כל דהו, משא"כ אפר שאנו באים להתירו מטעם נעשית מצותו שנהפך כבר להיות היתר ואין עליו עוד שם חרם כלל ליכא למילף מקרא להחדש עליו איסור ואפר אשרה דאסור לאו מהאי קרא דולא ידבק גלמד אלא מוהיית חרם כמוהו דכתיב בע"ז גופיה דמיניה ילפינן חליפי ע"ז דאסורין דכל שאתה מהיה ממנו הרי הוא כמוהו, וסבר הרשב"א דאפרו נמי מה שאתה מהיה ממנו מקרי" אמנם מסקנתו שם דגם לרשב"א אפר עיר הנדחת אסור בהנאה לעולם ואכמ"ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

נכסי צדיקים שאינן בעיר, כגון שהם מופקדים חוץ לעיר, אינן נשרפים ומותרים. שנאמר החרם אתה ואת כל אשר בך פרט לנכסי צדיקים שבחוצה לה.

מלבושיהם של הצדיקים בעיר הנדחת בשעה שלבושים בהם אינם נאסרים⁴⁷ אבל של הרשעים שבתוכה אסורים.

וכן פאה נכרית⁴⁸ של צדקניות בשעה שלבושה בה⁴⁹ הרי היא כמלבוש ומותר, ואם אינה לבושה בה אסורה מספק⁵⁰. ושל רשעים שבתוכה אסורים בכל גווני. וי"א שאין חילוק ומלבושי הצדיקים וכן פאה נכרית אסורים כשל רשעים ולוקים עליהם⁵¹

⁴⁷ הכי משמע בגמ' שם דאמרינן גבי פאה נכרית דתליא בסיבטא כלבושה דמו ויהיה מותר ועיי"ש ברש"י ד"ה כגופה דמו "שהרי צדקניות הן" משמע דשל רשעות אף מלבושה נאסר

⁴⁸ סנהדרין קיב ע"א ובמאירי שם

⁴⁹ ברש"י בסוגיין כתב בד"ה מחובר בגופה "שנקשר בה" וכן במאירי שם ועיין ברמ"א יו"ד סי' שט"ז סעי' ב גבי איסור הנאה מפאה נכרית של המת כתב "קשורים" ועיי"ש בש"ך ס"ק ג כתב בשם הב"ח שה"ה קלועים ⁵⁰ דבגמ' שם הוא איבעיא "דתלי בסיבטא" פירש"י "תלה אותו גדיל ביתד ואין קשורין בה עכשיו" כנכסי צדיקים שבתוכה דמי ואבד או דלמא כיון דעיילא ונפקא כלבושה דמי תיקו פירש"י "רגילה לקושרה תדיר אף על פי שלא קשרתו עכשיו כל מקום שיהא שם נדון כמלבוש שעליה, דכל שעתא דעתה עליה וכשאר מלבושין דמיי" ועיין במאירי שם שביאר "זה שנתננו שמלבושי הנשואים אין נשרפין דוקא אותם שהם לובשים אבל אותם המונחים בקופסא או ביתד ודאי נשרפים הם ושמא תאמר האיך הוא שואל על הפיאה שהיא ביתד אם היא נדונית כמלבושים שהיא לובשת טעם הדבר מפני שבכל שעה ושעה היא צריכה לה"

⁵¹ הרמב"ם סתם כאן בהלכה י"ב "אבל של פאה נכרית הרי הוא מכלל שללה ואסור" נראה דבכל ענין פאה נכרית הן בצדיקים הן ברשעים אסור וזה צ"ע מאד שלא חילק בין לבושה בהם או לאו ולא עמדו בזה נושאי כליו של רבינו. וכן צ"ע דהרמב"ם השמיט דין זה דמלבושים של הצדיקים אין נשרפין כמבואר בש"ס להדיא, ונ"כ צ"ע גדול היאך השמיט דבר המפורש בש"ס. ועיין מנחת חינוך שם אות כו שביאר שקודם לדין זה מבואר בגמ' כאן, תנו רבנן החרם וגו' ואת כל אשר בה (דברים י"ג, ט"ז), לרבות נכסי צדיקים שבתוכה וכו', אמר ר' שמעון מפני מה אמרה תורה נכסי צדיקים שבתוכה יאבדו, מי גרם להם שידורו בתוכה ממונם לפיכך ממונם אבד. וברש"י בד"ה אמר ר"ש, בכל דוכתא דריש ר' שמעון טעמא דקרא. דר' שמעון דריש הטעם ומחלק שבמקום שאין הטעם אין הדין והמצוה נהגה. והכא נמי יש נפקא מינה, דלתנא קמא דהוא גזירת הכתוב כל אשר וגו', א"כ גם המלבושים בכלל, ואמר ר' שמעון מפני מה וכו', א"כ דהטעם הוא דמי גרם להם וכו' ממונם, וזה לא שייך במלבושים דלא גרם להם, דבכל מקום שהוא הוא לבוש, על כן אין המלבושים נאסרים. והנה אה"כ האביעא דפאה נכרית הכל אליבא דר' שמעון דסבירא ליה מלבושים מותרים, אבל לתנא קמא דמלבושים ג"כ אסורים א"כ בכל ענין פאה נכרית אסורה והרמב"ם, מבואר דלא סבירא ליה כר' שמעון כאן, וא"כ גם מלבושים (אסורים), ועל כן כתב כאן סתם דפאה נכרית אסורה, היינו בכל ענין אפילו מחובר בצדקניות דהם בכלל מלבושים, ולדידיה גם מלבושים נשרפים ואסורים. ובוה ג"כ נכון דהרמב"ם כתב דאסור, וכתב הכסף משנה דפוסק התיקו לחומרא, והוה ליה להרמב"ם לכתוב דאסור מספק כדרכו ברוב המקומות, כדי שנדע דאין לוקין. אך באמת דסובר כתנא קמא א"כ גם מלבושים בכלל שללה, והרי הם ככל ממון עיר הנדחת שלוקין מלאו דלא ידבק וגו'.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

דף קיב:

**יב. היו בה (קדשי) קדשים קדשי מזבח ימותו קדשי בדק הבית
יפדו ותרומות ירקבו ומעשר שני וכתבי הקדש יגנזו ...
תרומה ביד ישראל תנתן לכהן שבעיר אחרת**

כבר התבאר לעיל דף מז: עיר הנדחת שנאמר בה (דברים יג פסוק יז) **את כל שללה תקבין אל תוף רחבה ושרפת באש את העיר ואת כל שללה כליל לה' אלהיך והיתה תל עולם לא תבנה עוד, ההקדשות שבתוכה קדשי מזבח ימותו (משלי כא פסוק כז) ובה רשעים תועבה.**

קדשי בדק הבית יפדו, ואחר כך שורפין אותן⁵² שנאמר **ואת כל שללה ולא שלל שמים. וי"א⁵³ שאין שורפין אותן שלל שמים היה ולא חל עליו איסור.**

מעשר שני⁵⁴ וכסף מעשר שני וכתבי הקודש שבתוכה אסורים בהנאה⁵⁵ והרי אלו יגנזו מפני הכבוד.

⁵² לפי שנכסי עיר הנדחת נקראים, אלא שיש עליהם הלכות הקדש, וכיון שנסתלק ההקדש חל עליהם מיד איסור עיר הנדחת; ודוקא שאר נכסים של עיר הנדחת נשרפים, אבל אם היו בהמות של קדשי בדק הבית שם, אינן נשרפות אלא נהרגות בחרב כדין כל בהמות עיר הנדחת כ"מ שם, ועי' ערוך לנר שם שלפ"ו צ"ל שפודים אותם משל צבור מתקנת בי"ד שאל"כ מי ירצה לפדותם לאיבוד שישרפו אח"כ, ועי' מנ"ח מצוה תסד שמצוה על כל ישראל לפדותם ולשרפם. ובעיקר טעם הרמב"ם עי' מנ"ח שם ובצפנת פענח ע"ז שם ומהדו"ת דף יב א ושו"ת אחיעזר יו"ד סי' מט שכתבו לפרש בע"א.

⁵³ הראב"ד בהשנות שם; יד רמ"ה סנהדרין קיב ב; מאירי שם בשם י"א ושכ"כ גדולי המפרשים (והוא הראב"ד); חו"ה הר"ן שם.

⁵⁴ שם הלכה טו

⁵⁵ ועיין מנחת חינוך אות מד שהאריך להקשות על הרמב"ם שפסק שמעשר שני הוא ממון גבוה עכ"פ בגבולים וא"כ אינו בכלל שללה ואינו נאסר כלל עיי"ש

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

**יג. בהמת בכור ומעשר ... בתמימין שלל שמים הוא ...
בבעלי מומין שללה נינהו ... תרומה ביד כהן אבל תרומה
ביד ישראל תנתן לכהן שבעיר אחרת**

הבכור, והמעשר שבתוכה תמימים הרי הן קדשי מזבח וימותו, ובעלי מומים הרי הן בכלל בהמתה ונהרגין. וי"א⁵⁶ שבין תמימים⁵⁷ ובין בעלי מומים ינתנו לכהן אחר

התרומות שבתוכה אם הגיעו ליד כהן אינו נשרף מדרבנן משום בזיון אלא ירקבו מפני שהם נכסיו, ואם עדיין הן ביד ישראל ינתנו לכהן של מדינה אחרת⁵⁸ מפני שהן נכסי שמים וקדושתן קדושת הגוף⁵⁹.

**יד. עיסה של מעשר שני ... החלה ... מחייבין ... במעשר שני
בירושלים ... אבל בגבולין דברי הנל פטור**

⁵⁶ השנות הראב"ד שם. וכתב על דברי הרמב"ם דומה שהוא סבור דר' שמעון חולק וקא פסיק הוא כת"ק. ולי נראה דר' שמעון אינו חולק וקיימא לן כוותיה וכולהו אמוראי מפרשי למלתיה ורב פפא דהוא בתרא מפרש למלתיה

⁵⁷ ואין כאן משום זבח רשעים תועבה שאינן דורון כשאר זבחים ולא מכפרי שום כפרה
⁵⁸ כלומר לכהן שלא הודה עמהן ע"כ פי' לפירושו דלאו דוקא לכהן של עיר אחרת אלא אף לכהנים צדיקים שבתוכה וטעמא דמילתא דכיון דבשעת גמר דין הוי שלל שמים ואינו נכסי צדיקים שבתוכה אף אם אחר גמר דין קודם שריפת שלל העיר זכו בנכסים אינו בכלל שלל העיר וניצולין. פרי חדש שם

⁵⁹ עיין במנחת חינוך שם אות מנ שכתב "מבואר בפסחים מ"ו ע"ב דלמאן דאמר טובת הנאה ממון כיון דישראל יש לו טובת הנאה הוי ליה כדידיה, א"כ כאן נמי אם נאמר טובת הנאה ממון הוי ליה שללה. אך רוב הפוסקים והרמב"ם מכללם פוסקים דטובת הנאה אינה ממון, עיין בש"ך בחו"מ סי' ש"ג סק"א מה שפלפל בפסקי הרמב"ם, ועיין באחרונים שהאריכו בדין טובת הנאה אי הוי ממון, אבל לשיטת הפוסקים טובת הנאה ממון בודאי אף תרומה ביד ישראל ירקבו דהוי ליה כשלו, על כל פנים פסק הרמב"ם לפי הסכמות האחרונים דסבירא להו בדעתו דטובת הנאה אינה ממון שפיר הדין דתרומה ביד ישראל ינתן לכהן דאינה שללה כלל".

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

עיסה של⁶⁰ מע"ש בירושלים⁶¹, חייבת בחלה. ויש חולקין⁶² ופוטרין עיסה של מעשר שני בירושלים, ומ"מ מע"ש של דמאי חייב בחלה מספק⁶³.

וכמפריש יכול לעשות חלק מהמע"ש עצמו חלה וא"צ להפריש ממקום אחר⁶⁴.

עיסת מעשר שני בנבולין כיון שאין לו שם היתר אכילה אם גלגל שם עיסה פטורה מחלה ואפי' הביאה אח"כ לירושלים כבר נפטרה⁶⁵.

ועיסת שביעית, שכבר זכה בה בשעת גלגול⁶⁶, באופן שאין בה משום ספיחין כגון שלקחו החטים מגוי או שנלקחה מדמי שביעית⁶⁷, וספק מדומע שמותר באכילה⁶⁸ חייבין בחלה, אבל המדומע, כלומר תרומה שנתערבה בחוליהן בפחות ממאה ואחד⁶⁹, פטור מן החלה.

⁶⁰ רמב"ם הלכות ביכורים פרק ו הלכה ד

⁶¹ אף על גב דגבי חלה בעי שלכם כדאמרי' בסוכה ל"ה ב' ורבנו פסק בפ"ג ממע"ש הי"ז דמע"ש ממון גבוה הוא מ"מ כיון שיש לו זכות אכילה בזה ואסור לאחר ליקחנו ממנו מקרי שלכם וחייב בחלה, כ"מ בשם ר"י קורקום ומש"כ רדב"ז צ"ע ועמש"כ בקה"י פסחים סי' ל"א ועמש"כ בדרך אמונה בה"ל פ"ג דמע"ש הי"ז (ר"ה מע"ש) בשם בית הלוי אם צריך לתתו לכהן.

⁶² עיי' רבנו יונתן סוכה ל"ד ב'.

⁶³ תוס' חדשים חלה פ"ד מ"ו.

⁶⁴ ואף על גב דמע"ש ממון גבוה מ"מ יכול לעשותו חלה כמו שיכול לחללו דרך מקת. אבי עזרי רביעאה ע"ש וכן מוכח בפסחים ל"ח א'.

⁶⁵ שעה"מ פ"ו מחו"מ ה"ח וכ"כ שאר אחרונים.

⁶⁶ דאי היתה הפקר עדיין בשעת גלגול פטורה. החידוש כאן אף על גב שאם תטמא יצטרכו לשרפה ונמצא שורף פירות שביעית אפ"ה דרשי' מדכתיב לדורותיכם דגם עיסת שביעית חייבת בחלה והאוכל ממנה עד שלא הורמה חלתה חייב מיתה כמו בכל טבל. דרך אמונה שם ל

⁶⁷ וכגון שהיא מד' שדות שכ' רבנו בפ"ד משמיטה ה"ד או

⁶⁸ כי ההיא דפ"ג מתרומות הי"ד שאני אומר תרומה לתוך תרומה נפלה אבל ספק כזה שאסור כההיא דהי"ג שם פטור מחלה וכן אם נתערב התרומה ביותר מק"א דמותר לאכלה לאחר שהורם חייב בחלה מיהו דוקא אם הי' יותר משיעור חלה אבל אם הי' שיעור חלה מצומצם עם התרומה שנפלה שם פטורה מחלה שאין התרומה משלמת לשיעור חלה. דרך אמונה שם לב

⁶⁹ דאסורה ונתנו כולה לכהן פטור הכהן מלהפריש ממנה חלה ומשמע מדברי רבנו דאפי' בזמן שהי' חלה דאורייתא פטור אבל דעת רוב הראשונים דדוקא חלה בזה"ז שהוא מדרבנן אבל בזמן בית ראשון שהי' חיוב חלה דאורייתא אין המדומע פטור דהא מדאורייתא חד בתרי בטל אא"כ יהי' מדומע חד בחד דאז אסור מדאורייתא וכ"ש אם הרוב תרומה ותרומה פטורה מן החלה דכתיב תרימו תרומה ולא שכבר הורם וכן עיסה שהיא ספק תרומה פטורה מחלה עיסה הנעשית מתשלומי תרומה פטורה מחלה אבל מתשלומי תרומ"ע של דמאי חייבת בחלה וכן עיסה שנתחמצה בשאור של תרומה אף ביתר ממאה שאסורה לזרים כג"ל פט"ז מתרומות ה"ד פטורה מחלה. וכ"ז דוקא שנדמעה עד שלא תתגלגל אבל אם נדמעה משתתגלגל חייבת בחלה כדלקמן פ"ח ה"ו וגם דוקא שנדמעה בתרומה אבל העושה עיסה מן הטבל חייבת בחלה כדבסמוך ה"ז. ב'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

עיסת כלאי הכרם⁷⁰ או חמץ בפסח או עיר הנדחת פטורין מחלה ואם בשעת גלגול לא היתה אסורה ואח"כ נעשית עיר הנדחת או שהחמיצה בפסח צ"ע.

עיסת חדש לפני העומר אפשר כיון שיהי' ניתר לאחר זמן מקרי שיש לו היתר אכילה וכ"ש עיסת טבל דמצוה להפריש.

טו. מעשר שני ממון גבוה

כבר התבאר במסכת קידושין דף כד: שמעשר שני⁷¹ ממון גבוה הוא⁷², שנאמר (שם פסוק ל) ל'ה' הוא קנ'ש ל'ה'⁷³, לפיכך אף על גב שמותר לתתו במתנה⁷⁴ ואין בזה בזיון, אינו נקנה במתנה, אלא אם כן נתן לו הטבל והמקבל מפריש המעשר. אולם זכות האכילה שייך לו, ואסור לשום אחד ליטלו ממנו, שזה שלו לענין אכילה, ולכן מוסיף עליו חומש כשפודהו שנחשב בעליו, וכן מורישו לבניו⁷⁵ וזכות האכילה דוקא לבניו.

ואם נתנו במתנה למרות שאינו שלו להקנתו במתנה ונשאר ברשות הראשון, אך השני יכול לאכלו, כיון שנתן לו הראשון רשות, אבל אם פודהו, השני אינו מוסיף חומש שהמע"ש נשאר של הראשון. וי"א⁷⁶ דחוץ לירושלים אסור ליתנו במתנה ולא הותר אלא בירושלים.

ואפי' מע"ש שאין הבעלים יכולים לאכלו⁷⁷ אסור ליטלו ממנו, שיש לבעלים טובת הנאה ויכול להאכילם למי שירצה.

קופות א' חולין וא' תרומה ונאכל א' מהן או נזרע א' מהן ואין ידוע איזהו או שנפל לא' מהן רוב תרומה ואין ידוע לאיזה בכל אלו השני' פטורה מחלה. דרך אמונה לג לד'
⁷⁰ מנ"ח מצוה שפ"ה ועי' בקה"י פסחים סי' ל"א שדעתו שאם יש איסור אחר אין מפקיע איסור חלה והביא ראי' מירוש' פסחים פ"ב ה"ג ומשאנ"א ע"ש וצ"ע.

⁷¹ רמב"ם שם פרק ג הלכה יז
⁷² ואין נ"מ בין פירות מע"ש לבין מעות מע"ש או לקוח בכסף מע"ש וכן החומש שמוסיף כשפודה ממון גבוה הוא. מנ"ח מצוה תע"ג כדמוכח לקמן פ"ז הי"ט וכן מבואר בר"י קורקוס דלא כצל"ח בפסחים ז' א' שנסתפק בזה. גור ארי' יהודא סי' י"ג.

⁷³ ודרשי' להלן נג: הוא בהויתו יהא לה'.
⁷⁴ ר"י קורקוס ואו"ש וכן מוכח בירוש' ריש מע"ש דקבעי לאוקמי מתני' כר"מ ואפ"ה תנן נותנין מתנה ובה מיושב מה שנתקשה בזה בתוס' אנשי שם ריש מע"ש ובמשנה ראשונה ועי' בשנו"א פ"ד דמע"ש סוף מ"ג ולכאן לא אמרו אלא שמותר ליתן אבל לא שנקנה וי"ל.

⁷⁵ כתי' שני של הראב"ד בתו"כ בחקתי פ"ח ה"י וכ"כ הר"ש משנין שם.

⁷⁶ ר"י בן מ"צ ריש מע"ש.

⁷⁷ שער הציונים פ"ב דביכורים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

טז. עשרה דברים נאמרו בירושלים וזו אחת מהן אינה נעשית עיר הנדחת

כבר התבאר במסכת יומא דף פב: שירושלים מקודשת משאר העיירות המוקפות חומה, שאוכלין קדשים קלים ומעשר שני לפנים מחומתה, ומעשרה דברים שנאמרו בירושלים שאינה נעשית עיר הנדחת לפי שלא נתחלקה לשבטים⁷⁸.

יז. למעשר שני שנטמא שפודין אותו אפילו בירושלים

כבר התבאר במסכת ב"מ דף נג. שאין פודין⁷⁹ פירות מעשר שני בירושלים על המעות או על פירות אחרים אלא א"כ הפירות⁸⁰ נטמאו⁸¹, שאז אפשר לפדות על המעות והמעות יקנה בהם פירות ויאכל, שנאמר (דברים יד פסוק כד) כִּי יִרְחַק מִמֶּךָ הַמָּקוֹם, בריחוק מקום הוא נפדה⁸² ואינו נפדה בקירוב מקום, ואפי' בדיעבד⁸³ אם פדה פירות בירושלים אין הפדיון כלום. אבל המעות של מע"ש מצוה לקנות בהן פירות ולאכול.

גם בודה⁸⁴ אף על גב שא"א לאכלו, א"א ג"כ לפדותו אם לא נטמאו, כיון שראוי לבנות מזבח ויהא ראוי לאכילה.

⁷⁸ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ד הלכה ד

⁷⁹ רמב"ם פרק ב הלכה ח

⁸⁰ אבל אם הבעלים נטמאו פשוט שאין פודין המעשר שהרי ראוי לאחרים וגם לעצמו כשיטהר וכ"כ בשער הציונים פ"ב דביכורים ועיין מש"כ בלקוטי הלכות מכות י"ט ב' בעין משפט אות ט' וצ"ע.

⁸¹ אם נטמא בטומאה דרבנן יתבאר לקמן הי"ב י"ג

⁸² ואפי' פסיעה א' מחוץ לירושלים נקרא ריחוק מקום

⁸³ שעות מלכו וכן מבואר בירו' מע"ש פ"ג ה"ה אינו לוקה כו'

⁸⁴ מנ"ח מצוה תמ"ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

